

NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ TCĐLCL TẠI ĐỊA PHƯƠNG

Đoàn Thanh Thọ, Nguyễn Tuấn Hải

Vụ Pháp chế - Thanh tra

Tổng cục TCĐLCL, Bộ KH&CN

Ngày 15/3/2017, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 27/2017/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 213/2013/NĐ-CP ngày 20/12/2013 của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của thanh tra ngành khoa học và công nghệ (KH&CN). Trong đó có sửa đổi, bổ sung một số điều liên quan đến hoạt động thanh tra chuyên ngành KH&CN và thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính cho Chi cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng (TCĐLCL). Những thay đổi này được đánh giá là đã kịp thời tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc quan trọng trong hoạt động quản lý nhà nước về TCĐLCL, góp phần trực tiếp vào việc nâng cao hiệu quả của hoạt động này tại các địa phương.

Tại các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Chi cục TCĐLCL là tổ chức trực thuộc Sở KH&CN, có chức năng tham mưu, giúp Giám đốc Sở thực hiện chức năng quản lý nhà nước về TCĐLCL trên địa bàn theo quy định của pháp luật (Luật Chất lượng sản phẩm, hàng hóa năm 2007, Luật Đo lường năm 2011, Luật Tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật năm 2006 và các nghị định, thông tư hướng dẫn thi hành các Luật này).

Trong lịch sử, chức năng, nhiệm vụ của Chi cục TCĐLCL được quy định tại Pháp lệnh Đo lường và Pháp lệnh Chất lượng hàng hóa¹. Theo quy định của các Pháp lệnh này, Chi cục được giao thực hiện chức năng thanh tra nhà nước và xử lý vi phạm pháp luật về đo lường, chất lượng sản phẩm, hàng hoá ở địa phương trong phạm vi được phân cấp. Mạng lưới thanh tra chuyên ngành tại các Chi cục đã góp phần khẳng định vị trí, vai trò quản

lý nhà nước và kiểm soát có hiệu quả về TCĐLCL của sản phẩm, hàng hóa ở các địa phương.

Sau khi các Luật: Chất lượng sản phẩm, hàng hóa; Đo lường; Tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật được ban hành, các Chi cục TCĐLCL thực hiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn được giao tại các văn bản quy phạm pháp luật nêu trên. Theo đó, Chi cục TCĐLCL giúp Giám đốc Sở KH&CN thực hiện chức năng quản lý nhà nước và kiểm tra việc chấp hành pháp luật về TCĐLCL tại địa phương. Theo báo cáo công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm trong lĩnh vực TCĐLCL tại các địa phương năm 2015 cho thấy, lực lượng thanh tra đã tổ chức kiểm tra tại 9.945 cơ sở thì có tới 1.431 cơ sở vi phạm đã chuyển hồ sơ cho cơ quan có chức năng thanh tra và xử phạt vi phạm hành chính². Như vậy, số cơ sở vi phạm pháp luật về TCĐLCL trong quá trình thanh tra, kiểm tra chiếm hơn 14% tổng số cơ sở được kiểm tra. Vấn đề này phản

ánh thực trạng vi phạm các quy định về TCĐLCL hàng hóa diễn ra ở hầu hết các mặt hàng tiêu dùng thiết yếu như: Xăng, dầu; thiết bị điện, điện tử; mũ bảo hiểm; đồ chơi trẻ em; vàng trang sức mỹ nghệ; thực phẩm; nước uống; thuốc chữa bệnh; sách; thiết bị trường học; phân bón; thuốc bảo vệ thực vật; chất cấm dùng trong thức ăn chăn nuôi... vẫn khá phổ biến và ở một số lĩnh vực có chiều hướng gia tăng. Các hành vi vi phạm ngày càng tinh vi, sử dụng phương tiện kỹ thuật công nghệ cao, phức tạp, gây không ít thiệt hại cho người tiêu dùng và uy tín của các đơn vị sản xuất, kinh doanh chân chính.

Một trong những bất cập của hoạt động quản lý TCĐLCL tại các địa phương đó là, các Chi cục được giao thẩm quyền kiểm tra về TCĐLCL nhưng khi phát hiện vi phạm pháp luật thì không có thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính. Trong quá trình kiểm tra khi phát hiện vi phạm thì trưởng đoàn kiểm tra chỉ được quyền lập biên bản vi phạm hành chính và biên bản phải được chuyển đến người có thẩm quyền xử phạt để tiến

¹Pháp lệnh Đo lường năm 1990 và 1999; Pháp lệnh Chất lượng hàng hóa năm 1990 và 1999.

²Theo Báo cáo công tác thanh tra, kiểm tra năm 2015 của Bộ KH&CN.

hành xử phạt theo quy định của pháp luật. Hơn nữa, để ra được quyết định xử phạt vi phạm hành chính, thì người có thẩm quyền xử phạt thường phải thực hiện trách nhiệm xác minh có hay không hành vi vi phạm hành chính xảy ra trên thực tế, lỗi, nhân thân, tình tiết tăng nặng, giảm nhẹ... dẫn đến việc xử lý không kịp thời. Thực trạng này không phù hợp với việc xử lý hành vi vi phạm trong hoạt động kiểm tra chuyên ngành về TCĐLCL, đặc biệt là kiểm tra về đo lường. Ví dụ khi kiểm tra các cột đo xăng dầu trong thời gian vừa qua, với việc sử dụng công nghệ điện tử hiện đại và tinh vi, thì chỉ trong thời gian rất ngắn đã có thể thay đổi sai số cột đo để bán thiếu cho khách hàng, nếu hành vi vi phạm này không được xử lý kịp thời thì tổ chức, cá nhân vi phạm có thể xóa chứng cứ vi phạm chỉ trong tích tắc.

Xét về mặt nhân sự, hiện nay trên thực tế, số lượng công chức của 63 Chi cục TCĐLCL là hơn 850 người, trong đó gần 600 người có trình độ chuyên môn,

ng nghiệp vụ về TCĐLCL để thực hiện công tác kiểm tra theo chức năng. Theo thống kê của các Sở KH&CN, số lượng biên chế công chức thanh tra của 63 Sở là khoảng 180 người (nhiều nhất là 8 người, số còn lại gần 90% các Sở chỉ có không quá 3 công chức thanh tra, trong đó tới khoảng 1/2 số Sở KH&CN chỉ có 2 công chức thanh tra, gồm Chánh thanh tra và 1 thanh tra viên). Vấn đề này dẫn đến thực trạng rất khó khăn đối với Thanh tra Sở KH&CN trong việc triển khai thực hiện công tác thanh tra theo chức năng, nhiệm vụ được giao (gồm: giúp Giám đốc Sở thực hiện công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo và phòng, chống tham nhũng thuộc chức năng quản lý nhà nước; thực hiện hoạt động thanh tra hành chính và 4 nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa; an toàn bức xạ và hạt nhân; thanh tra về hoạt động KH&CN; sở hữu trí tuệ) với số lượng biên chế rất ít ỏi.

Việc huy động lực lượng công chức của Chi cục TCĐLCL nắm

vững các kỹ thuật, nghiệp vụ chuyên ngành về tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật; kiểm tra, đánh giá chất lượng sản phẩm, hàng hóa; hoạt động đánh giá sự phù hợp; hoạt động công nhận; sử dụng đơn vị đo; kiểm định, hiệu chuẩn, thử nghiệm phương tiện đo, chuẩn đo lường; đo lường đối với hàng đóng gói sẵn theo định lượng; về phép đo; phê duyệt mẫu phương tiện đo... để đảm bảo kết quả thanh tra chính xác, khoa học, kịp thời và tuân thủ pháp luật, thanh tra chuyên ngành về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa trên cơ sở sử dụng trang thiết bị chuẩn đo lường, thử nghiệm là phù hợp, đặc biệt trong giai đoạn KH&CN phát triển như vũ bão hiện nay.

Nhằm đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa ở địa phương, lực lượng thanh tra chuyên ngành cần được tăng cường về số lượng và chất lượng (không làm tăng thêm biên chế được giao của Sở KH&CN). Do đó, việc huy động đội ngũ cán bộ, công chức có chuyên môn, nghiệp vụ, hệ thống trang thiết bị đo lường, thử nghiệm tại Chi cục TCĐLCL để thực hiện thanh tra chuyên ngành là hết sức cần thiết.

Xuất phát từ những lý do cấp bách nêu trên, nhằm tăng cường hiệu lực và hiệu quả hoạt động thanh tra, đồng thời bảo đảm không làm tăng số lượng biên chế theo tinh thần Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, Bộ KH&CN nhận thấy cần thiết kiến nghị Chính phủ giao chức năng thanh tra chuyên ngành về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa cho Chi cục TCĐLCL thuộc Sở KH&CN các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung

Kiểm tra và dán tem niêm phong các cột đo xăng dầu tại Phú Yên

Thanh tra Sở KH&CN Vĩnh Phúc kiểm tra về đo lường, chất lượng, ghi nhãn sản phẩm, hàng hóa trên địa bàn

ương. Quy định này hoàn toàn phù hợp với Luật Thanh tra năm 2010, Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 và các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan.

Trên cơ sở đề nghị của Bộ KH&CN, ngày 15/3/2017, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 27/2017/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 213/2013/NĐ-CP ngày 20/12/2013 của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của thanh tra ngành KH&CN, trong đó có điều chỉnh 2 nội dung chính gồm:

Một là, giao chức năng thanh tra chuyên ngành KH&CN cho Chi cục TCĐLCL thực hiện thanh tra chuyên ngành về TCĐLCL

Theo đó, việc giao chức năng thanh tra chuyên ngành KH&CN về TCĐLCL cho Chi cục TCĐLCL nhằm tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa; bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng và quyền, lợi ích hợp pháp của các tổ chức, cá nhân sản xuất,

kinh doanh ở địa phương. Chi cục và Chi cục trưởng thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn quy định tại Điều 10, Điều 11 Nghị định số 07/2012/NĐ-CP ngày 9/2/2012 của Chính phủ quy định về cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành và hoạt động thanh tra chuyên ngành.

Việc giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành cho Chi cục nhằm tăng cường, bổ sung lực lượng tham gia hoạt động thanh tra chuyên ngành tại địa phương đáp ứng yêu cầu đấu tranh phòng chống hành vi vi phạm pháp luật trong lĩnh vực TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa hiện đang diễn biến ngày càng phức tạp và có chiều hướng gia tăng; đồng thời bảo đảm việc không tăng biên chế cán bộ, công chức của Sở KH&CN theo các quy định về tinh giản biên chế.

Hai là, quy định giao thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính cho Chi cục trưởng

Quy định này nhằm tăng cường tính chủ động và kịp thời

xử lý vi phạm hành chính khi phát hiện hành vi vi phạm pháp luật về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa tại địa phương. Theo đó, Chi cục trưởng có thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính tương ứng với thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính của Chánh Thanh tra Sở theo quy định tại khoản 2 Điều 46 Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 và Nghị định của Chính phủ quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực TCĐLCL.

Việc giao thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính cho Chi cục trưởng bảo đảm phù hợp với việc giao chức năng thanh tra chuyên ngành, bảo đảm được tính chủ động và kịp thời xử lý vi phạm hành chính khi phát hiện hành vi vi phạm pháp luật về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa tại địa phương. Đồng thời, góp phần vào việc tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về TCĐLCL sản phẩm, hàng hóa; bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng và quyền, lợi ích hợp pháp của các tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh ở các địa phương.

Với hai nội dung thay đổi quan trọng nêu trên, hoạt động quản lý nhà nước về TCĐLCL tại các địa phương đã được nâng lên một bước theo hướng đáp ứng kịp thời các yêu cầu thực tiễn đề ra, không chỉ bổ sung thêm lực lượng cho thanh tra chuyên ngành KH&CN nói riêng, mà còn nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước về hoạt động này nói chung tại địa phương. Hy vọng với những điều chỉnh cần thiết và kịp thời này, hoạt động TCĐLCL ở địa phương sẽ phát huy hiệu quả, bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của người tiêu dùng và các doanh nghiệp làm ăn chân chính.